

Broedvogels in een nieuw ontstaan schor

Alex Wieland

Op 26 februari 1990 brak tijdens een zware storm de dijk door die de Selenapolder van de Westerschelde scheidde. Omdat deze niet werd hersteld, ontwikkelde zich uit het cultuurland een brakwaterschor, dat dankzij een legaat van dhr. Sieperda aangekocht kon worden door Stichting Het Zeeuwse Landschap. Sindsdien heet de Selenapolder Sieperdaschor. Voor de ontwikkeling van buitendijkse getijdengebieden is de broedvogelpopulatie een belangrijke graadmeter.

Het Sieperdaschor ligt ingeklemd tussen de gasdam (noordzijde) en de zeedijk (zuidzijde). Ten noorden van de gasdam ligt het Verdrongen Land van Saeftinghe, ten zuiden van de zeedijk liggen landbouwgebieden. Het Sieperdaschor (ca 100 ha) is zeer lang gerekte (3500 m) en relatief smal (250 - 500 m). Ten gevolge van de dijkdoorbraak is een diepe getijdengeul ontstaan die tot een derde van het gebied reikt. In het oosten staat de geul in verbinding met de Westerschelde. De overstromingsfrequentie neemt af van oost naar west. Bij springtij of storm wordt het gebied regelmatig geheel overstromd;

tijdens normale getijden stromen alleen de geulen vol.

De eerste jaren na de dijkdoorbraak was het voormalige landbouwgebied spaarzaam begroeid. Nadat een aantal plantensoorten eenmaal was aangeslagen, nam het areaal begroeid schor sterk toe ten koste van het areaal slik. Momenteel is meer dan 95% begroeid met vegetatie van brakwaterschorren. Het westelijk deel van het schor, dat voornamelijk met grassen begroeid is, wordt gedurende het zomerhalfjaar begraasd door runderen. Hier zijn ook enkele kleine plassen met ondiep water te vinden. De oostelijke helft wordt niet begraasd. De vegetatie bestaat hier uit Zeeaster, Zeebies en in toenemende mate uit Riet.

Ontwikkeling van de vogelpopulatie

Sinds de dijkdoorbraak wordt er door de werkgroep van de natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut vogelonderzoek verricht in het Sieperdaschor (broedvogelonderzoek, watervogeltellingen, tellingen van niet- watervogels en zangvogelonderzoek) (Castelijns et al., 1997 & 2000). Voor de dijkdoorbraak bestond de broedvogelpopulatie uit akker- en weidevogels. Daarna veranderde de broedvogelpopulatie drastisch. De eerste jaren na de dijkdoorbraak bestond de broedvogelpopulatie voornamelijk uit kust- en weidevogels. Na verloop van tijd werd het gebied steeds geschikter als broedgebied voor moerasvogels. In figuur 1 is de trend van twee karakteristieke broedvogels van het Sieperdaschor weerge-

geven. De Scholekster behoort tot de kust- en weidevogels, een groep die broedt op terreindelen met kale slikken of lage vegetatie (maximaal 0,2 m hoog). De Grauwe gans is een representant van de moerasvogels, een groep die broedt in de opgaande schorvegetatie (tot maximaal 2,0 m hoog).

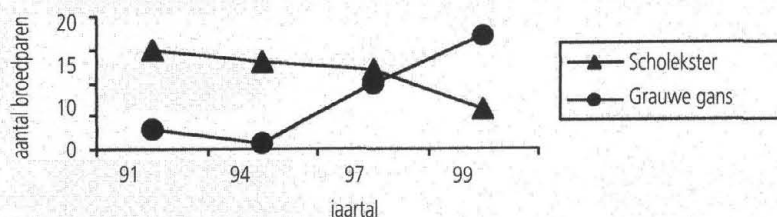
Een belangrijke factor voor de populatieontwikkeling van de broedvogels in het Sieperdaschor is successie van de vegetatie. Een toename is gunstig voor de moerasvogels maar minder gunstig voor kust- en weidevogels. Andere beperkende factoren voor kust- en weidevogels zijn de smalle vorm en de snelle ontwatering van het gebied door het nog steeds functionerende slotensysteem uit het landbouwtijdperk. Momenteel is alleen het begraasde deel nog geschikt als broedgebied voor kust- en weidevogels; daarentegen komen hier weinig moerasvogels tot broeden.

In de periode na de dijkdoorbraak is het aantal broedvogels toegenomen van 220 broedparen in 1991, tot 320 broedparen in 1999. Er zijn 32 soorten broedvogels vastgesteld (tabel 1).

Wat brengt de toekomst?

Hoe de toekomstige samenstelling van de broedvogelpopulatie zal zijn, is sterk afhankelijk van

Fig. 1. De trend van twee karakteristieke broedvogels (Scholekster en Grauwe gans) van het Sieperdaschor in de periode 1990 - 1999.

De doorbraak leidde tot herstel van de getijdeninvloed in het Sieperdaschor.

het beheer. Begrazing is gunstig voor de kust- en weidevogels, maar ongunstig voor moerasvogels. Maatregelen die het water vasthouden zijn gunstig voor kust- en weidevogels en hebben weinig invloed op moerasvogels.

Het verder doortrekken van de hoofdgetijdengeul zal er voor zorgen dat er tijdens hoge getijden meer water het gebied in kan stromen. Door in het westelijk deel het oude slotensysteem af te dammen of te dempen, zal het gebied hier langer nat blijven. Door hier tevens enkele hogere delen (eilandjes) te creëren en de begrazing te continueren, zal er een optimaal broed- en foerageergebied ontstaan voor kust- en weidevogels. Indien het oostelijke deel ongemoeid blijft, zal het gebied goede broedgelegenheden bieden voor kust-, weide- en moerasvogels. De vogelwerkgroep van De Steltkluut zal de verdere ontwikkelingen van de broedvogelpopulaties volgen, zodat de resultaten hiervan te gebruiken zijn bij toekomstige projecten langs de Westerschelde.

Literatuur

Castelijns, H., W. Van Kerkhoven & J. Maebe, 1997. Vogels van het Sieperdaschor. Natuurbeschermingsvereniging de Steltkluut, Terneuzen.

Castelijns, H., W. Van Kerkhoven, A. Wieland & J. Maebe, 2000. Tien jaar Sieperdaschor. Een evaluatie van het voorkomen van vogels in een in 1990 uit cultuurland ontstaan schor. Natuurbeschermingsvereniging de Steltkluut, Terneuzen.

Summary

An agriculture area became a brackish marsh

On February 26th, 1990 the dike between the Selenapolder and the Westerschelde broke. The dike was never reconstructed, and an area of 125 ha transformed from an agriculture area into a brackish marsh. At first there was few vegetation and the breeding-bird population consisted of birds from coastal areas and meadows. By succession of vegetation the area of mud became smaller and the breeding-bird population changed into marshland birds. Only the part, where during summer cows graze, is still a good habitat for breeding-birds of coastal areas and meadows, ten years after the dike broke.

Dankwoord

Met dank aan Henk Castelijns, Walter van Kerkhoven, Jean Maebe en Els Renema voor het leveren van gegevens.

Ing. A.P. Wieland
Hattingalaan 12
4561 XV Hulst

Tabel 1. Vastgestelde broedvogelsoorten in het Sieperdaschor in de periode 1990 – 1999.

Grauwe gans	Patrijs	Grutto	Winterkoning
Bergeend	Wateral	Tureluur	Blauwborst
Krakeend	Waterhoen	Kokmeeuw	Snor
Wilde eend	Meerkoet	Koekoek	Kleine karekiet
Slobeend	Scholekster	Veldleeuwerik	Rietzanger
Kuifeend	Kluut	Graspieper	Kneu
Bruine kiekendief	Kievit	Gele kwikstaart	Rietgors
Fazant	Kleine plevier	Witte kwikstaart	Grauwe gors